

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pöli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 27. aprila 1881.

Obseg: Velika skupščina doljnje-avstrijskih kmetov na Dunaji. — Pivškim kmetovalcem v prevdarek. (Dalje.) — Živinoreja v Trnovsko-Uremski dolini. (Konec.) — Naznanilo čebelarjem našim. — Kako mah odpraviti s sadnih drevov. — Kako obvarovati vsejana semena tičev. — Gospodarske novice. — Rimska stolica zaščitnica blagovestnikov slovanskih v boji z nemškimi škofi. (Konec.) — Zgodovina slovenskega slovstva. — Prebivalci političnega okraja Postojnskega po številjenji koncem leta 1880. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Velika skupščina doljnje-avstrijskih kmetov na Dunaji.

18. dne t. m. se je v veliki dvorani Šventnerjevi zbralo nad 4000 kmetov iz doljne Avstrije, da razodeje svoje potrebščine in sklenejo, kaj storiti, da se olajšajo nadloge kmetijskemu stanu. Da ti kmetje niso kaki rogovileži bili, ampak pošteni možaki, videlo se je uže iz tega, da ni smel v njihov zbor nobeden, kdor ni imel vstopnice. Ker sta se vkijub temu prikradla v dvorano glasovita poslanca Schönerer, ki bi raji danes kot jutri Avstrijo Nemčiji prodal, in veliki rogovilež Führenkranz, je zboru predsednik pred vsem opomnil: naj dvorano zapustí, kdor nima pravice v zboru biti. In zdajci se jeze vsa penasta vzdigneta Schönerer in Führenkranz in z besedami: „če ne smeva govoriti, pa greva“ zapustita dvorano, kmetje pa so ju z velikim smehom poslovlili. — Potem se je pod predsedstvom kmetovalca Rieglerja začelo zborovanje. Prvi je besedo poprijel župan Kern, rekši, da v zboru svojem kmetje ne potrebujejo advokatov in poslancev in da hočejo svoje zadeve sami obravnavati. (Viharna pohvala.) Za njim govori kmet Glaz iz Felsberga, ki pravi, da so tako imenovanim liberalcem kmetje le krava bili, ki so jo molzli; svobodna èra je bila dozdale nesreča za kmeta. (Viharni dobro-klici.) Potem je razložil škodo, ki je zadela kmetijstvo, ko je bila postava za oderuhe preklicana, in da je ostra postava zoper oderuštvo živa potreba; — dobro je razjasnil tudi, kako nevarno je, če kmet na menjice (wechsel) dolgove dela. Župan Kern je govoril o škodi nezmerne razkosovanja zemljišč, — opotrebi, da domači možje razsojajo pravde o gruntnih prepirih brez pravnih dohtarjev, — da se postava o posilni legalizaciji premeni tako, da do 1000 gld. naj ima župan pravico, pismom postavno veljavo dati. Povdarjena je bila tudi želja, naj se premeni volilna postava poslancev tako, da se odstranijo volitve po volilnih možéh, in da vsak, kdor plača 5 gold. cesarskega davka, naj ima pravico voliti; — tudi naj se napravi več volišè, da ne bodo kmetje predaleč imeli do volitvenih krajev, in čas poslanstva naj se od 6 let zmanjša na 3 leta. — Ko je bilo tudi to izreèeno, da kmetje zaupajo sedanjí vladi, ker ima dobro voljo, rešiti kmetijstvo nad-

log in da je zato treba, da jej povemo, kar smo danes sklenili, so se kmetje mirno pa zadovoljno razšli.

Pivškim kmetovalcem v prevdarek.

Pisal R. Dolene.

(Dalje.)

Pridobitev obilega gnoja na Pivki smatram za poglavitno stvar, kajti gnoj zemljo varuje pustošenja — žalostnega nasledka roparskega gospodarstva s prodajo sená, pa tudi ravno on postane lahko podlaga in temelj èisto novemu denarnemu kmetijskemu viru na Pivki, namreè kmetijski obrtniji.

Pod kmetijsko obrtnijo se razumeva podelovanje ali prestrojenje kmetijskih surovih pridelkov v razne povžitne ali nepovžitne — pa sploh potrebne izdelke. V kmetijsko obrtnijo spada, na priliko, podelovanje žita v moko, moke v kruh itd.; podelovanje žita v špirit, škrob ali štirko, v pivo; podelovanje krompirja v škrob, špirit; sladkorne pese v sladkor ali špirit, konopelj ali lanú v predivo, prejo, platno. V kmetijsko obrtnijo spada tudi podelovanje sadja, grozdja v razno sušje, vino, kis, alkohol itd.

Kako mogoèen kmetijski denarni vir da zamore kmetijska obrtnija biti, to vidimo lahko v raznih kmetijskih deželah. Da ne sežem predaleè, opozorim naj èastite bralce le na našo Èesko in Moravsko. Ti dve deželi ste odloèno najbogatejši vse Avstrije, a od kod izvira njino bogatstvo? — v prvi vrsti iz kmetijske obrtnije ondi kaj moèno zastopane, iz fabrikacije sladkora, piva, špirta, cikoriije, škroba, olja, prediva. Kjer je kmetijska obrtnija udomaèena, dobí pridelovalec lepega denarca za svoje surove pridelke; on dobi pa tudi še gotove fabriške odpadke nazaj, in ti so mu v gospodarstvu kaj moèen pripomoèek, osobito pri živinoreji. Taki odpadki so, na primer, pri sladkornicah pesno perje, pesne preše. Pri pivarnicah izkuhani slad (môlc) — pri oljarnicah preše itd. Reèi se sme, da si segate kmetijska obrtnija in živinoreja tako rekoè ena drugi v roke, kajti, kakor na eni strani prva brez druge obstati ne more, tako pa na drugi strani tudi prva drugo s svojimi odpadki mogoèno podpira. Naravni nasledek temu je pa ta, da povsod tam, kjer razvito kmetijsko obrtnijo najdemo, najdemo tudi kaj lepo razvito živinorejo, in to v velikem delu ravno po kmetijsko-obrtniških odpadkih. Osobito reja pitane živine, katera se